

Participatietraject

Het participatietraject is vanuit de gemeente als volgt opgezet en uitgevoerd:

- 1) Bureaustudie.
- 2) Informatieavonden organiseren met de wijk- en dorpsraden met werving van vrijwilligers.
- 3) Co-creatieproces in vijf stappen met vrijwilligers (inwonerswerkgroep).

- Bureaustudie.

De gemeente heeft voor haar eigen beeldvorming allereerst een afwegingskader (technische verkenning) laten opstellen van alle scenario's die wel of niet kunnen voldoen aan de doelstelling van 2025 (30 kg restafval per inwoners per jaar). Interessante scenario's zijn 'vereenvoudigd' met elkaar vergeleken op ecologische, economische, sociale kenmerken en uitvoerbaarheid:

- Ecologisch wat betreft minimalisering van huisvuil.
 - Economisch wat betreft de operationele kosten.
 - Sociaal wat betreft de verwachte arbeidsuren die kunnen worden ingezet voor (re-)integratietrajecten (taak van het gemeentelijk sociaal domein).
 - Uitvoerbaarheid wat betreft de eenvoud, robuustheid en operationele uitvoerbaarheid van een scenario.
- De voornaamste conclusies van deze verkenning zijn:

- Als voor GFT, PMD en restafval een juiste set van maatregelen wordt genomen, dan bewegen de overige grondstofstromen in de juiste richting mee (en dus ook andersom).
- Gratis GFT (kosteloos laten aanbieden) gedurende het gehele jaar zal niet voldoen als enige maatregel.
- Nascheiding, restafval wegbrengen of kleinere restafvalbakken zullen niet voldoen als maatregelen.
- Een tariefzak heeft twee gemeenten geholpen met het realiseren van de doelstelling van 2025.

- Informatieavonden

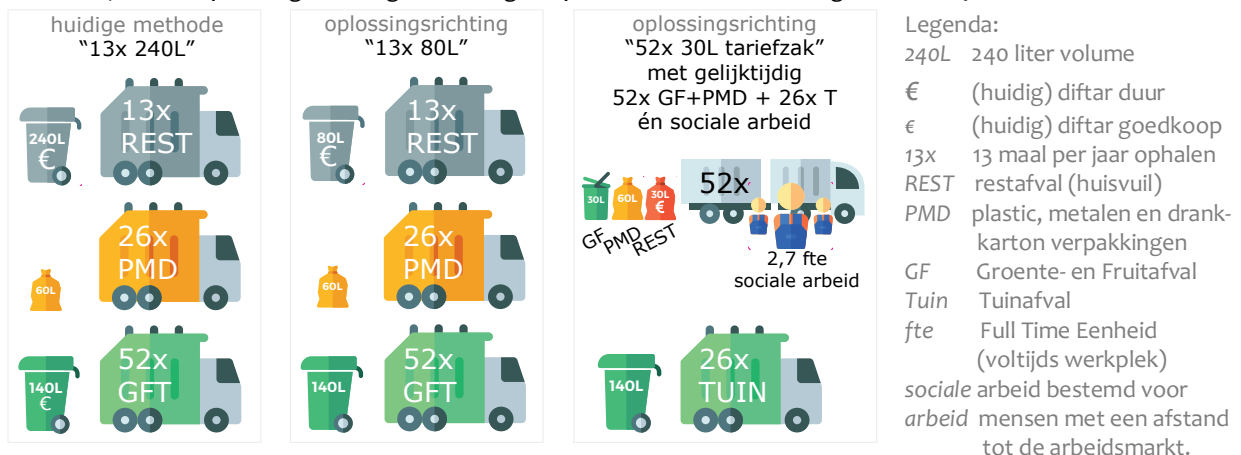
De wethouder en vakambtenaren hebben in samenspraak met de wijk- en dorpsraden informatieavonden georganiseerd in oktober en november van vorig jaar. Tijdens deze avonden is de collectieve uitdaging geschetst en aan de bezoekers gevraagd wie wil meedenken in een werkgroep over de meest wenselijke richting voor bijstelling van de afvalinzameling. Vanuit elk dorp hebben totaal 23 inwoners plaatsgenomen in de werkgroep.

- Participatietraject

Deze werkgroep heeft een participatietraject afgelegd met vijf sessies dat resulteerde in twee oplossingsrichtingen:

- 13x 80 liter restafvalbak met 52x gratis GFT-bak en 26x PMD-zak (ophaalmomenten per jaar);
- 52x 30 liter restafvaltariefzak met 52x gratis 30 liter GF-emmer, 52x PMD-zak en 26x T-bak (i.p.v. GFT) met het scheppen van formatieplaatsen voor sociaal werk.

Visueel zijn deze oplossingsrichtingen als volgt te plaatsen naast het huidige inzamelsysteem.

Beide oplossingsrichtingen zijn gespiegeld aan de vier eerder vermelde toetsingscriteria (ecologisch, economisch, sociaal en uitvoerbaar). Het sociaal criterium is in samenspraak met het sociaal domein toegevoegd, vanwege de gemeentelijke taak tot het organiseren van beschut werk. Spiegelings aan deze vier criteria geeft de volgende bevindingen.

oplossingsrichting criteria	13x 80L restafvalbak	52x 30L tariefzak
Ecologie: • maximaal 30 kg restafval • meer grondstoffen (GFT, PMD, etc.)	nog niet bewezen ¹ zeer aannemelijk	bewezen in inzamelproef Eersel ² bewezen in inzamelproef Eersel ²
Economie: • investering • beheerkosten	€ 300.000 (nieuwe bakken) raming: lager of gelijk	€ 5000.000 (bakjes+overslagpunt) raming: lager of gelijk
Sociaal: • scheppen van sociaal werk	meermaals bewezen onmogelijk	bewezen in 2 inzamelproeven ³
Uitvoerbaar: • eenvoud • service • inzamelaar	gelijk aan huidige methode lager voor restafval hoger voor grondstoffen meermaals bewezen	bewezen in 2 inzamelproeven ³ hoger voor restafval hoger voor grondstoffen bewezen in 2 inzamelproeven ³

¹ Inzamelproef Rijsenhout-Zuid 2018, gemeente Haarlemmermeer: gratis inzameling (geen diftar) van 13x 80L restafvalbak, 26x GFT-bak en 26x PMD-zak. Ecologisch resultaat: 47 kg/inw/jr restafval met goede afvalscheiding.

² Inzamelproef Molenakkers 2017-2018, gemeente Eersel: 104x per jaar inzameling van gratis GF, PMD, luiers, glas, (kringloop)spullen en een 30 liter tariefzak voor restafval. De T van GFT bleef 'onveranderd' tweewekelijks met de groene bak. Ecologisch resultaat: 13 kg/inw/jr restafval met 98% met hoogwaardige afvalscheiding. Sociaal resultaat: 1 fte sociaal en 0,2 fte commercieel werk per 1.000 huishoudens (gangbaar: 0,4 fte commercieel werk per 1.000 huishoudens).

³ Naast Eersel, ook inzamelproef Voldijn 2017-2018, gemeente Waalre: 104x per jaar inzameling van gratis GF, PMD, luiers en een 30 liter restafvalzak (géén tariefzak). Sociaal resultaat: 1 fte sociaal en 0,2 fte commercieel werk per 1.000 huishoudens (gangbaar: 0,4 fte commercieel werk per 1.000 huishoudens).

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat beide gekozen oplossingsrichtingen nog niet (voldoende) zijn bewezen in de praktijk. Vanuit de praktijkervaringen kunnen daarbij de volgende inzichten worden geplaatst:

- De oplossingsrichting "13x 80L" lijkt minder kansrijk voor de criteria ecologie en sociaal. Een 80 liter restafvalbak is tot heden eenmalig in een wijk¹ van 390 huishoudens beproefd zonder diftar. Op grond van het behaalde resultaat in Haarlemmermeer wordt in combinatie met diftar een 'gangbare' daling voorzien tot 30-35 kg/inw/jr. Daarmee kan het daadwerkelijk behalen van de doelstelling van 2025 als twijfelachtig worden beschouwd. Sociale eisen stellen aan commerciële inzamelaars leidt doorgaans in de praktijk tot het afkopen van deze verplichting. Op sociaal vlak biedt deze oplossingsrichting daarom geen serieus perspectief.
 - De oplossingsrichting "52x 30L tariefzak" is kansrijk, maar nimmer op gemeentelijke schaal beproefd. Een hogere service (104x i.p.v. 52x) is tweemaal met succes beproefd. Deze oplossingsrichting vergt naar verwachting een meerjarig ontwikkelingstraject voor ondermeer het testen en structureel inpassen van re-integratietrajecten en het aanleggen van een nieuwe kleinschalige inzamelstructuur. Deze oplossingsrichting lijkt aan alle criteria te voldoen, maar bevindt zich nog in een experimenteel stadium.
 - Tot heden heeft de tariefzak zich als enige onderscheidende maatregel succesvol bewezen (in combinatie met flankerende maatregelen voor grondstoffen).
 - Sinds 2012 heeft Horst aan de Maas 26x een tariefzak van 60L in combinatie met 26x PMD-zak, 104x GF-emmer van 10 of 30L en tuinkorven op maximaal 75 meter van elke woning. Het ecologisch resultaat is 22 kg/inw/jr fijn restafval. Het economisch resultaat is € 175 per huishouden (totale afvalstoffenheffing)
 - Sinds 2016 heeft Reusel-De Mierden 26x een tariefzak van 30L in combinatie met 26x PMD-zak en 26x GFT-bak met goedkoop diftar. Het ecologisch resultaat is 13 kg/inw/jr restafval. Het economisch resultaat is € 135 per huishouden (totale afvalstoffenheffing)
- In 2018 is R-DM overgeschakeld naar 13x tariefzak wat een resultaat gaf van 6 kg/inw/jr. Grote vraag daarbij is in welke mate deze sterk verlaagde service op restafval heeft geleid tot ontwijkgedrag.

Op grond van de voorkeursoplossingen van de werkgroep, de ervaringen met deeloplossingen daarvan en het gewenste toekomstperspectief met sociale arbeid is een volgende bijstelling van de afvalinzameling aan huis met hen besproken in de vijfde 'afsluitende' sessie:

1. Overschakelen van vierwekelijks restafval inzamelen met minicontainers met diftar naar tweewekelijks inzamelen van tariefzakken van 30 liter.
2. GFT kosteloos laten aanbieden (diftar op GFT vervalt).

Visueel kan dat als volgt worden geschetst:

⁴ In de praktijk worden tariefzakken verkocht op dezelfde plek waar PMD-zakken gratis worden verstrekt. De ervaring met tariefzakken 'waarvoor duur moet worden betaald' is dat inwoners zich daardoor wel tweemaal bedenken, voordat zij een 'rol' dure tariefzakken kopen. Dit besef leidde in Reusel-De Mierden tot het gemeentelijke besluit om zakken per stuk te laten kopen. Daarbij is gekozen voor de communicatief en normatief 'sterke' kleur rood.

Met dit voorstel worden twee bewezen succesvolle en betrouwbare maatregelen ingevoerd.

Deze bijstelling is mogelijk binnen het huidige inzamelcontract en biedt perspectief voor een uitbouw naar gelijktijdig 52x inzamelen van meerdere grondstoffen met minimaal restafval.

Daarbij wordt het volgende verwacht (op basis van eerder vermelde voorbeelden):

- De doelstelling van 2025 kan mogelijk al worden behaald in 2020 of 2021.
- De registratie en facturatie worden sterk vereenvoudigd door het niet meer gebruiken van registratiechips in minicontainers voor diftar.
- De totale afvalbeheerskosten zullen gelijk of lager zijn.
- Volle tariefzakken zijn goed hanteerbaar, want metingen geven een gemiddeld gewicht van 4,4 kg per zak. Zwaardere zakken bevatten voornamelijk kattenkorrels of teveel GFT.
- Zwerfafval neemt niet tot nauwelijks toe.
- Uitbouw van dit scenario is mogelijk naar een oplossingsrichting dat sociaal werk helpt scheppen.

De werkgroep heeft begrip voor deze tussenstap. Zij vragen de gemeente de oplossingsrichting van "52x 30L tariefzak" spoedig te gaan beproeven op kleine schaal voor het opdoen van de nog ontbrekende ervaringscijfers en andere aspecten. Daarbij zien zij graag deze variant zo snel als mogelijk opgeschaald in combinatie met aandacht voor andere grondstofstromen. Een aantal deelnemers verklaart zich bereid te willen deelnemen aan het hiervoor benodigde vervolgtraject. Dit blijkt ook zo voor de benodigde communicatie voor invoering van de tussenstap met 26x een 30 liter tariefzak met gratis GFT en behoud van de overige inzameling.